

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקנז

ערב שבת קודש
פרשת ויצא
ט' בכסלו ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יום חמישי
ט"ו בכסלו

* סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה: יום רביעי
בלילה, אור ליום חמישי, בשעה 9:47.

(10) ע"פ דעת החת"ם סופר, 18 שעות לאחר מחצית חודש-לבנה
מהמולד.

(9) לוח כולל-חב"ד.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

הפטרה: "ועמי תלואים... על תלמי שדי. ויברח יעקב... ובנביא נשמר" (הושע יא, ז, יב, יד).⁵

יום רביעי
י"ד בכסלו

יום חתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עם הרבנית מרת חיה מושקא ע"ה, בת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע - ביום ג' פרשת וישלח, י"ד בכסלו תרפ"ט, בעיר ווארשא.⁶

מעלת היום, בלשון הרב"י: "חתונה בכלל, אצל כל איש פרטי, היא עניין כללי. אבל אצלי - הרי עלידי החתונה הוכנסתי אחר-כך בעניינים כלליים כו'. זה היום בו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי, וביחד נתייגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה. וסיים: יעזור השם יתברך שנראה פרי טוב בעמלנו".

* "לפני ראש-השנה של חסידות צריכים גם כן [את] ההקדמות על-דרך [ההכנות וכו'] דימי הסליחות וחודש אלול".⁸

לבטא בשי"ן אחת דווקא). וראה 'בצל החכמה' (יחידויות) עמ' 117-118. סקירות ודיון בעניין עצמו בקבצים: 'המעין' תשכ"ז. 'צפונות' גיליון יז.

(5) ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד.
(6) כן הוא האיות של שם העיר אצל רבותינו נשיאנו. פרטי העניינים דאז נלקטו בספר 'ימי מלך' (ח"א) פרק עשירי. וראה גם 'תורת מנחם - דרושי חתונה' (קה"ת, תש"ס) מאמרי החתונה, ומאמרי הרבי המיוסדים וכו' על המאמרים הנ"ל.
(7) תרגום מאידיש - תורת מנחם חלק י' עמ' 206. 'ימי מלך' שם עמ' 272.
(8) ספר-המנהגים עמ' 92.

שבת קודש פרשת ויצא
י"ב בכסלו

חג הגאולה - בו נשתחרר כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע ממאסרו בוויטבסק בשנת תקפ"ז, והוא יום שמחה לאנ"ש, ואין אומרים בו תחנון. ונוהגים לערוך התוועדות ברוב עם.²

"יו"ד כסלו הוא זמן הלידה של חסיד, י"ט כסלו היא הברית; בין יו"ד וי"ט כסלו היא הלידה. ההתחלה היא מ'י. התוועדות חסידית היא לידתו של חסיד".³

תפילת שחרית: בקריאת התורה קוראים תמיד 'יששכר' בשי"ן אחת.⁴

(1) ואף שבש"פ ויצא, ט' כסלו תקפ"ז, נתבשר על גאולתו (ספר התולדות' הנ"ל, עמ' 113) - לא נקבע בשעתו יום זה ליו"ט כמו בחג הגאולה י"ב תמוז שהוא יום בשורה, כשם שחג הגאולה הזה עצמו לא נקבע כליכך, לפי שבשנה שלאחריה נסתלק אדמו"ר האמצעי, כמבואר בקונטרס 'בד קודש' הוצאת קה"ת. ובפרט לפי סדר העניינים דאז, כמובא בהערה הבאה, שהזיכוי המלא ניתן רק לאחר ההסתלקות, עיי"ש.

(2) לוח כולל חב"ד. פרשת המאסר והגאולה - במבוא לקונטרס 'בד קודש' הנ"ל, ב'ספר התולדות - אדמו"ר האמצעי' הנ"ל, פרק ח. 'רשימות היומן' עמ' ריא, רצב. המסמכים המקוריים נדפסו בס' 'מאסר וגאולת אדמו"ר האמצעי' (תשנ"ח), והסיכום ולוח התאריכים בס' 'תולדות חב"ד ברוסיא הצארית' פרקים מד-מו.

להעיר מהשייכות המיוחדת להתוועדות חסידית ליו"ד כסלו - ע"פ המבואר - שיו"ד כסלו הוא עניין הלידה של חסיד, והתוועדות חסידית היא הלידה של חסיד (משיחת ש"פ ויצא תשמ"ז - לקוטי-שיחות כרך כה עמ' 353 הערה 49).
(3) לקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 976. ספר-המנהגים עמ' 90. כפל הלשון צריך ביאור. ואולי הכוונה שההתחלה היא ביו"ד, שעניינה ביטול.

(4) ראה תורה-שלמה עה"פ (ל, יח). שיחת ש"פ ויצא תשי"ב ס"א (תורת-מנחם ד) תשי"ב ח"א, עמ' 156. הרבי העיר בהתוועדות לבעל-קורא שקרא 'יששכר' ב' שיניין, שאומנם יש כמה דעות בזה, ואיך שקוראים - יוצאים ידי-חובה, אבל ע"פ נסתר צריך

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט' בכסלו ה'תשע"ג - ט"ז בכסלו ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ט' בכסלו	הלכות מכירה פרק י-יב.	הל' איסורי ביאה פרק ז.	מל"ת רנ.
ש"ק	י' בכסלו	פרק יג-טו.	פרק ח.	מל"ת רנא.
א'	י"א בכסלו	פרק טז-יח.	פרק ט.	מל"ת רנא.
ב'	י"ב בכסלו	פרק יט-כא.	פרק י.	מל"ת רנג.
ג'	י"ג בכסלו	פרק כב-כד.	פרק יא.	מל"ת רנג.
ד'	י"ד בכסלו	פרק כה-כז.	פרק יב.	מל"ת רנב.
ה'	ט"ו בכסלו	פרק כח-ל.	פרק יג.	מל"ת רנב.
ו'	ט"ז בכסלו	הלכות זכיה ומתנה... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע רמה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ט' בכסלו	4.13	5.01	5.23	6.24	8.50	11.27	11.57	4.37.3	5.03
ש"ק, י' בכסלו	4.14	5.02	5.24	6.25	8.51	11.27	11.57	4.37.0	5.03
א', י"א בכסלו	4.15	5.02	5.25	6.26	8.51	11.28	11.58	4.36.8	5.03
ב', י"ב בכסלו	4.15	5.03	5.25	6.27	8.52	11.28	11.58	4.36.5	5.03
ג', י"ג בכסלו	4.16	5.04	5.26	6.28	8.52	11.28	11.58	4.36.3	5.02
ד', י"ד בכסלו	4.17	5.05	5.27	6.29	8.53	11.29	11.59	4.36.2	5.02
ה', ט"ו בכסלו	4.18	5.06	5.28	6.30	8.54	11.29	11.59	4.36.0	5.02
ו', ט"ז בכסלו	4.18	5.06	5.28	6.30	8.54	11.29	11.59	4.35.9	5.02

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
ויצא	4:01	5:15	4:15	5:17	4:05	5:14	4:19	5:18
וישלח	4:00	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעיריאגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169
www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

/ עלייה עבור הילדים / / ברכת הפטרה /

עלייה לתורה ביום הולדת הילדים

ידועה השיחה מלייל ח"י אלול תשמ"ב (התוועדויות ח"ד עמ' 2190, שערי הלכה ומנהג או"ח ח"ב סו"ס שג): "...ולכן, בהגיע יום הולדתו של התינוק, במלאות לו שנה שלימה, צריכים ההורים להתנהג ע"פ מנהגי יום הולדת, להוסיף בלימוד התורה ובנתינת הצדקה לזכותו של התינוק... עליהם להוסיף בכל ענינים אלו ביתר שאת וביתר עוז לגבי השתדלותם בזה עד עתה". אבל, כאמור רז"ל "כלל ופרט – אין בכלל אלא מה שבפרט", לא נאמר כאן מאומה מלבד תורה וצדקה.

ולהבדיל, להורי תינוק שנפטר, ענה הרבי (שערי הלכה ומנהג ח"ה סו"ס צז): "שייך לציין את היום הזה לפי מנהגי יום הולדת (הניתנים לכיצוע) נתינות לצדקות (בגימטריא [דהשם של התינוק]) בהתוועדות חסידותית".

מכל האמור אין לכאורה ראייה שיש עניין כלשהו בעליית האב לתורה "עבור התינוק". אמנם הרב מיכאל שי' זליגסון מסר לי את מענה הרבי להרב שמואל שי' לו, שליח בלונדון, "עליה לתורה לפני יום הולדת הבת" (ובהמשך, אף שאינו שייך לשאלה זו, אבל חשוב לדעת: "ביום הולדת הבן", אף שהיה אז כבן תשע, "ילמדו איתו הקאפיטל תהילים המתאים למספר שנותיו").

ובהאי ענינא, נפוץ לאחרונה שאנ"ש עולים "בשביל נשותיהם" לימי ההולדת, באומרם ש"אשתו כגופו". וציניו לי לשיחות קודש תשל"ה ח"א ס"ע 124: "ובנוגע למנהגי יום הולדת, שכל אחד, הן אנשים והן נשים, ינהגו לפי מנהגי יום הולדת בנוגע ללימוד התורה ונתינת הצדקה וכו'", ולכאורה גם מזה אין שום ראייה.

ברכת הפטרה

ב'התקשרות' גיליון תרצ"ט עמ' 15 שאלנו מפנימה נוהגים לברך את הברכה שלפני הפטרה בטעמי המקרא, כנדפס בסידורי 'תורה אור' ו'תהלת ה' ובהרבה סידורים אחרים.

בקובץ התורני 'אור ישראל' (מונסי נ.י., גיליון 65 עמ' רעג) נדפס לאחרונה בירור בנושא, ומביא שעצם המנהג נזכר כבר בסידור הר"ר שבת' מפרעמיסלא, הקדמה כללית עמ' 63. והברכה בטעמים נדפסה בסידור 'עמודי שמים' להרב יעב"ץ (המקורי, שהדפיס בעצמו), ובסידור 'עבודת ישראל', רעדלהיים תרכ"ח (עמ' 226). ועוד. (והרב הכותב גם נתן טעם לדבר לפי דעתו).

(1) שם המחבר הוא, כנדפס בשער הסידור: יצחק בן אריה יוסף דוב [הייזנהיים], ולא כמ"ש בקובץ שם.

הבנה והשגה בחב"ד נמשכה על-ידי אדמו"ר האמצעי

מדוע לפי פנימיות התורה יש להקפיד לקרוא 'יששכר' בשי"ן אחת דווקא? • מהי שיטת הבעל-שם-טוב בעניין השגחה פרטית; מה הוסיף וחיפש אדמו"ר הזקן בשיטה זו גופא, ומדוע נתגלו הדברים על-ידי אדמו"ר האמצעי דווקא? • כשם שבהשגחה הפרטית גם האופן והפרטים הם בהשגחה מיוחדת, כך בעבודת ה' – חשוב ונוגע לא רק העשייה עצמה אלא גם האופן שבו היא מתקיימת • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"ישכר" בשי"ן אחד:

שמעתי מאדמו"ר ז"ל בביאור טעם ב' השיני"ן שביששכר – שענינו של ישכר הוא תורה³, וכיון שבתורה יש גליא דתורה ונסתר דתורה, לכן נרמז הדבר בשמו של ישכר, שנכתב בב' שיני"ן.

ועל-פי זה, צריכים לבטא "ישכר" בשי"ן אחד – כי, השי"ן השני שהוא כנגד נסתר דתורה, צריך להיות באופן נסתר, שלא יתגלה בקרי.

* * *

2. אדמו"ר⁴ האמצעי – בימי נשיאותו של אדמו"ר הזקן – היה ממונה על הדרכת האברכים הצעירים ("די יונגעלייט"⁵).

– על המבוגרים היה ממונה הרה"צ ר' אהרן

(3) ראה במדב"ר פי"ג, טריטז. ועוד.

(4) ראה גם מכתב ז' כסלו שנה זו (אגרות קודש ח"ה ס"ע סה ואילך).

(5) אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תד (נעתק ב'היום יום" ז תמוז).

א. [לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר לדבר אודות בעל יום ההולדת וההילולא דט' כסלו, אדמו"ר האמצעי (כדלקמן), ולפני זה העיר (לבעל-קורא¹) אודות מבטא תיבת "יששכר" (בקריאה של שחרית):

מה ראה הבעל-קורא לדייק בקרי של תיבת "יששכר" כמו הכתיב, בב' שיני"ן, ולא בשי"ן אחד? האמת היא שישנם כמה דעות בדבר²:

יש דעה שקוראים תמיד – גם בפעם הראשונה, בפרשתנו – בשי"ן אחד. יש דעה שבפעם הראשונה – בפרשתנו – קוראים בב' שיני"ן, ואחר כך בכל התורה קוראים בשי"ן אחד. ויש דעה שעד פרשת פינחס קוראים בב' שיני"ן ומפרשת פינחס ואילך קוראים בשי"ן אחד.

ונמצא, שבכל אופן ("ווי מ'זאל נאר טאן") יוצאים ידי-חובה לדעה אחת על כל פנים ("איז עס אן אחריות").

אבל, על-פי פנימיות העניינים, צריכים לבטא

(1) הת' משה לברטוב.

(2) נקבצו השיטות בתורה שלימה לפרשתנו עה"פ (ל, יח).

וישכב במקום ההוא (כח,יא)

כל עשרים שנה שעמד בביתו של לבן לא שכב. ומה היה אומר... ט"ו שיר המעלות שבספר תהילים (ב"ר פס"ח,יא)

ללמדך: גם כשאדם עוסק בפרנסתו ובמלאכתו, ראשו צריך להיות עסוק בפרק תהילים, משניות, תניא וכיוצא באלה.

(לקוטי שיחות כרך ג, עמ' 792)

* * *

בהיותו בבית מדרשו של עבר מובן מדוע לא ישן יעקב, כי עסק בתורה יומם ולילה, אך מדוע בבית לבן "לא שכב"?

אלא עבודתו של יעקב אצל לבן היתה עבודה רוחנית – בירור ניצוצות הקדושה שהיו אצל לבן והעלאתם לקדושה, עבודה שלבן הארמי התנגד לה. לכן היה עליו להיות עירני תמיד, כדי להתגבר על לבן הארמי.

(לקוטי שיחות, כרך ג, עמ' 790)

והנה סולם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה (כח,יב)

התפילה נמשלה לסולם ויש בה ארבעה שלבים, כנגד ארבע הבחינות שבנשמה: נפש, רוח, נשמה, חיה. ברכות השחר – עניינן הודאה והן כנגד בחינת 'נפש'.

פסוקי דזמרה – תוכנם הוא התפעלות המידות והם כנגד בחינת 'רוח'.

ברכות קריאת שמע וקריאת שמע – השגה והתבוננות, והם כנגד בחינת 'נשמה'.

שמונה עשרה – התחברות הנשמה המלוכשת בגוף עם שורשה ומקורה, בחינת 'חיה'.

(המשך תערי"ב כרך א דף תקה)

וישא יעקב רגליו (כט,א)

"רגליו" מלשון רגילות. יעקב נשא והגביה את הרגילות שלו מענייני העולם – לעניינים רוחניים. זהו שכתוב (ישעיה נח) "אם תשיב משבת רגליך וגו' והאכלתיך נחלת יעקב אביך" – אם תגביה ותתרומם מעל לרגילותך, אזי תזכה לנחלת יעקב, שגם אצלו נאמר "וישא יעקב רגליו".

(כתר שד"ט סימן נז עמ' 16)

ותקרא שמו ראובן... ותקרא שמו שמעון... על כן קרא שמו לוי... על כן

קראה שמו יהודה (כט,לב-לה)

משמעות הדברים בעבודת ה':

ראובן – על שם "כי ראה ה'", רומז להתיבוננות בגדולת ה' עד לדרגה של ראייה, "לאסתכלא ביקרא דמלכא". התיבוננות זו מביאה לידי אהבת ה' – "כי עתה יאהבני אישי".

שמעון – על שם "כי שמע ה'", רומז לעבודה בבחינת "שמיעה" והשגה לכד. עבודה זו מביאה לידי יראה – "כי שנואה אנוכי" (רגש של ביטול, בחינת "נבזה בעיניו נמאס").

לוי – על שם "יילוהו אישי אליי", רומז להתקשרות והתחברות הנשמה באלוקות על ידי לימוד התורה.

יהודה – על שם "הפעם אודה את ה'", רומז להודאה וביטול, "כעבדא קמי מריה".

(תורה אור, פרשת ויחי, דף מ"ה עמ' א')

משפטיך אף בתהום רבה, שזמנתה שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות, עכ"ל, הרי שההשגחה פרטית הוא בכל דבר בהפרטי פרטים שלו".

וממשיך, ש"מזה¹⁰ הביא רבינו הזקן נ"ע ראייה ותשובה לאותן שהתווכחו עמו בדברי תורת רבינו הבעל שם טוב .. שמנגדי תורת הבעל שם טוב אומרים שההשגחה פרטית הוא רק על מין האדם, הוכיח להם רבינו הגדול בראיה טבעית שהרי בדגת הים יש דין ומשפט ומזמין את השלך לשפוט ולעשות נקמתו באותן המזומנים כו". ומסיים, "ובמדרש וישלח¹¹ דגם צפור מבלעדי שמיא לא מתצדי, דבת קול יוצא ומכריז דימוס או ספקולי כו".

ובביאור הטעם שרבינו הזקן הביא ראייה לשיטת הבעל שם טוב מהגמרא בחולין דווקא, ולא מהמדרש בוישלח – יש לומר, שמהגמרא בחולין יש ראייה שההשגחה פרטית היא לא רק בנוגע לדבר עצמו (כפי שמוכח גם מהמדרש בוישלח), אלא גם בנוגע לאופן וסיבת הדבר:

מהמדרש דוישלח, ש"גם צפור מבלעדי שמיא לא מתצדי, דבת קול יוצא ומכריז" – נוסף לכך שיש לפרש (כמו שכתב הקהלת יעקב¹²) ש"הקול הלז היה מהשר שלהם, שהשר שלהם משיג גם על פרטי מינו" (מה שאין כן בחולין מפורש שזהו "משפטיך"¹³), הרי ההוכחה היא (רק) שגם על ציפור יש ההשגחה פרטית אם תימצא מהצייד או שתהיה ניצודת ("דימוס או ספקולי"¹⁴), ואילו מהגמרא בחולין מוכח – כפי שמדייק כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר: א) שההשגחה פרטית היא על נברא פרטי – ש"יש דין ומשפט" שעליה נקבע איזה דגים הם "המזומנים למות", ב) שההשגחה פרטית היא גם על האופן שבו יתקיים הדין ומשפט בדגת הים – "ומזמין את השלך לשפוט ולעשות נקמתו באותן המזומנים כו".

10 ראה גם רשימות הצ"צ לתהלים עה"פ (יהל אור ע' קלב).
11 ב"ר פע"ט, ו. וכ"ה בירושלמי שביעית פ"ט ה"א (הובא בתנוד"ה דימוס – ע"ז טז, סע"ב).

12 ערך השגחה.

13 ראה לקו"ש ח"ז ע' 64 הערה 41.

14 ראה מפרשי המדרש והירושלמי שם.

מסטראשעלע, שהיה מבוגר מאדמו"ר האמצעי [שהרי, בבוא הרה"צ ר' אהרן להסתופף אצל רבינו הזקן, בשנות המ"ם (תק"מ)⁶, היה אדמו"ר האמצעי (שנולד בשנת תקל"ד) נער בן שמונה או עשר שנים בלבד], ולכן נתמנה הרה"צ ר' אהרן על המבוגרים, ואדמו"ר האמצעי על הצעירים. –

פעם ראה אדמו"ר האמצעי שני אברכים מטיילים ומשוחחים ביניהם בדברי חסידות, וכששאל אותם באיזה עניין דיברו ביניהם? השיבו, שדיברו אודות החידוש של הבעל שם טוב בעניין ההשגחה פרטית, שהיא לא רק על מין המדבר, אלא גם על מין החי, צומח ודומם, ולדוגמא: גם עלה נובל המתגלגל בחוץ הוא בהשגחה פרטית, בדין ומשפט על הזמן והמקום שעליו להתגלגל.

כאשר אדמו"ר האמצעי סיפר על כך לאביו אדמו"ר הזקן, הוסיף אדמו"ר הזקן ואמר: לא מבעי שההשגחה פרטית היא על העלה המתגלגל, כי אם גם על אופני סיבת גלגולו, אם על-ידי אדם או על-ידי נשיבת רוח וכדומה.

ג. עניין זה (שההשגחה פרטית היא לא רק על הדבר והמאורע עצמו, גלגול העלה, אלא גם על האופן שבו נעשה הדבר, על-ידי אדם או על-ידי רוח) – מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר שיצא לאור לקראת י"ט כסלו השתא⁷, וזה לשונו:

"לבד זאת דכל דבר שנמצא בעולם הוא בהשגחה פרטי פרטית, הנה עוד זאת שההשגחה פרטית היא גם בהסבות וסבות דסבות, וכמו על דרך משל עלה הנובלת מן האילן ומתגלגלת ממקום למקום הוא בהשגחה פרטית, וגם אפילו אופן גלגולה אם על-ידי רוח או בכוח אדם, הוא גם כן בדין ומשפט דהשגחה פרטית".

ומוסיף לבאר ש"יסוד דבר זה הוא כדאיתא בגמרא חולין דס"ג א': ר' יוחנן כי הוי חזי שלך, אמר, משפטיך תהום רבה⁸ .. ופירש רש"י ..

6 "בערך שנת תקמ"ג – בית רבי ח"א רפכ"ו בהערה ב.

7 ד"ה כל המאריך באחד די"ט כסלו תרפ"ו (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"ג בתחלתו. ולאח"ז בסה"מ תרפ"ו ע' קנא ואילך).

8 בספ"ג (סה"מ קונטרסים שם ע' י"ד. תרפ"ו ע' קנו).

9 תהלים לו, ז.

פרשת ויצא

ויפגע במקום (כה,יא)

לשון תפילה... ולמדנו שתיקון תפילת ערבית (רש"י)

המילה 'ויפגע' רומזת שההגעה למקום היתה כאילו בלי כוונה. ויש לשאול, מדוע לומדים תפילת ערבית דווקא מהמילה הזאת?

יש לבאר, שההסבר הפנימי לכך שתפילת ערבית היא רשות, הוא משום שתפילה זו קשורה בדרגה גבוהה כל-כך, שאי-אפשר להגיע אליה בעבודת האדם. זו אתערותא דלעילא שאין אתערותא דלתתא מגיעה לשם, והיא נמשכת ויורדת מאליה. לכן נלמדת תפילה זו מ'ויפגע', כי מכיוון שדרגה זו אינה מושגת על-ידי עבודה, נמצא שההמשכה היא כאילו בלי כוונה, בלי יחס לעבודת האדם.

(לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 156)

כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו (כה,יא)

שירא מפני חיות רעות (רש"י)

הליכת יעקב לחרן רומזת לירידת הנשמה למטה. בעולם הזה הגשמי, 'עולם' מלשון 'העלם', הגילוי של שמש ומגן הוי' אלוקים, מוסתר ונעלם - 'כי בא השמש'. יתר על כן, העולם הזה מלא קליפות וסטרא-אחרא - 'חיות רעות' - ויש להישמר מפניהן.

(ספר השיחות תשנ"ב כרך א, עמ' 139)

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו (כה,יא)

וישם מראשותיו: עשאן כמין מרוב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות (רש"י)

מדוע הקיף יעקב באבנים רק את ראשו ולא את שאר איבריו? ממה נפשך: אם חשש מחיות רעות - היה עליו לדאוג לכל גופו, ואם בטח בקב"ה שיצילו - למה לו להקיף באבנים את ראשו?

אלא כאן הורה לנו יעקב אבינו דרך בעבודת הבורא: בשעה שהולכים ל'חרן', כשיוצאים לעולם הגדול, ויודעים ששם ישנו 'לבן הארמי' על האדם להבטיח בראש וראשונה שה'ראש' לא ייפגע; הראש חייב להיות מוגן. העמל והיגיעה בהשגת פרנסה צריכים להיות רק בידיים: "גיע כפיך כי תאכל" - יגיעת כפיים דווקא ולא יגיעת הראש. על הראש יש להגן מפני כל אותן 'חיות רעות', שכן הוא צריך להישאר פנוי לעניינים שבקדושה ויראת-שמים.

זאת ועוד: ההגנה על הראש צריכה להיות על-ידי אבנים, בחינת דומם, שמשמעותם קבלת עול-מלכות-שמים מוחלטת, בלא תערובת של שכל ורגש.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 61-62)

ד. ויש לומר, שההוספה של אדמו"ר הזקן על הבעל שם טוב בעניין השגחה פרטית היא בהתאם להוספה שלו על הבעל שם טוב בכללות עניין תורת החסידות:

אודות יחס תורת ודרך החסידות של רבינו הזקן לתורת ודרך החסידות של הבעל שם טוב - מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁵ שהבעל שם טוב הראה איך צריכים לעבוד את השם יתברך, ורבינו הזקן הראה איך אפשר לעבוד את השם יתברך.

האמצעי דווקא:

ההוספה בעניין השגחה פרטית גם בנוגע לאופן שבו נעשה הדבר, היא כאמור, בהתאם לכללות ההוספה של אדמו"ר הזקן בתורת ודרך החסידות, שהראה איך אפשר - האופן - לעבוד את השם יתברך, על-ידי זה שהמשיך העניינים בהבנה והשגה של חב"ד.

והמשכת העניינים בהבנה והשגה דחב"ד נעשתה בעיקר על-ידי אדמו"ר האמצעי, כידוע¹⁸

כיוון שעתה הוא כבר לאחר חצות, ולאחר פלג המנחה

— צריך להיות העניין של "טועמיה חיים זכו", שצריך

כבר להתחיל גילוי ברכות יעקב "לעילא ותתא"

שענינו של אדמו"ר הזקן הוא חכמה, נקודה, וענינו של אדמו"ר האמצעי הוא בינה, התרחבות והתפשטות, כפי שרואים במאמרי החסידות שלהם, שהמאמרים של אדמו"ר הזקן הם בקיצור (באופן של נקודות), שכן, גם המאמרים שלאחרי פטרבורג, שהם באריכות לגבי המאמרים שלפני פטרבורג, הם עדיין בקיצור, ואילו האריכות במאמרי החסידות, באופן של התרחבות והתפשטות דבינה, נתחדשה על-ידי אדמו"ר האמצעי דווקא.

א. אדמו"ר האמצעי היה אומר חסידות בשופי, לעתים קרובות ("זייער אפט"). - המהרי"ל (בנו של הצמח-צדק) היה נוהג תמיד לבוא אליו לשמוע חסידות, ואדמו"ר האמצעי היה נשען עליו בעת אמירת החסידות, והיה קוראו: "מיין סטענדער"¹⁹. פעם אחת בא המהרי"ל בזמן הרגיל - ביום שבת קודש - לאמירת חסידות, ולהפתעתו לא היה מאמר חסידות. בא המהרי"ל לאביו הצמח-צדק וסיפר לו - בתמיהה - שהסבא (או הדוד)²⁰

18) שיחת יו"ד כסלו תש"ב בסופה (סה"ש תש"ב ריש ע' 19). וראה גם שיחת ש"פ ויצא תשי"א ס"ט (תורת מנחם - התוועדות ח"ב ע' 106). וש"נ.
19) סה"ש תורת שלום ע' 244.
20) הסבא - ביחס להמהרי"ל, או הדוד - ביחס להצ"צ.

כלומר: הבעל שם טוב הראה את הדבר עצמו - שצריכה להיות העבודה בדרכי החסידות, ואדמו"ר הזקן - על-ידי זה שהמשיך העניינים בהבנה והשגה בחב"ד - הראה את האופן שעל-ידו נעשה הדבר¹⁶.

[לכאורה יכולים לשאול: הרי העיקר הוא הדבר עצמו, ולמאי נפקא מינה האופן שבו נעשה הדבר? - אבל האמת היא שנוגע לא רק הדבר עצמו, אלא גם האופן שבו נעשה הדבר, וכמודגש בנוגע לכללות עבודת ה': "עבדו את ה' בשמחה"¹⁷, היינו, שנוגע לא רק העבודה כשלעצמה, אלא גם האופן שבו נעשית העבודה - בשמחה דווקא].

ועל דרך זה בנוגע לעניין השגחה פרטית - שהבעל שם טוב גילה את עניין השגחה פרטית כשלעצמו, שיש השגחה פרטית על כל דבר, ואדמו"ר הזקן הוסיף שההשגחה פרטית היא לא רק על הדבר עצמו, אלא גם על האופן שבו נעשה הדבר, כנ"ל.

ה. ועניין זה נתגלה על-ידי (ונאמר ל) אדמו"ר

15) אגרות-קודש שלו ח"ב ע' שסה. סה"מ תש"ח ע' 292 (וראה גם תורת מנחם - התוועדות ח"א ע' 190. וש"נ).
16) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 246 ואילך. ע' 251 ואילך.
17) תהלים ק, ב.

הולדת, הילולת וגאולת אדמו"ר האמצעי

למעלה מהגבלות

סיפרו אודות החסידים של אדמו"ר האמצעי, שבאחד הלילות כשהיה מזג האוויר טוב ("א גוטע פאגאָדע"), חזרו המאמר חסידות בחוץ, ובינתיים התחיל לרדת גשם, וכאשר הבחינו שיצא גוי מבניין אחד, נכנסו ה'חוזרים' לשם להמשיך בחזרת המאמר, ואחר-כך נודע שהיה זה מקום שאסור להיכנס אליו, ובפרט לדברי תורה. ונתבלבלו החסידים מזה, ונכנסו לאדמו"ר האמצעי, ואדמו"ר האמצעי שחק ("האָט זיך אויסגעלאַכט") מכל המאורע.

(תורת מנחם שם)

כוח המקיף

פעם שלח אדמו"ר הזקן את בנו אדמו"ר האמצעי לשליחות מסוימת. והוא לא יכול היה לעשות מאומה בעניין זה. ויחזור אל אביו ויאמר לו שאיננו יכול לפעול מאומה בשליחות זו. ובשעה שבא אדמו"ר האמצעי אל אביו אדמו"ר הזקן, טליתו של אדמו"ר הזקן היתה על כתפו ובדק את ציציותיו. ואמר לו אדמו"ר הזקן: רואה אתה? זוהי טלית, וטלית הוא עניין המקיף, ומקיף מסמא את עיני החיצונים. בשמוע זאת אדמו"ר האמצעי, חטף בידיו את ציציותיו של אביו, נשקם, ונסע חזרה לדרכו כדי לבצע את שליחותו. ואמנם בפעם הזאת הצליח.

(ספר השיחות תר"פ"תרפ"ז עמ' 65)

שני חזיונות

החסיד ר' יעקב ליב אבי ר' צבי הירש מיאנאָוויטש היה אחד מהמקושרים הראשונים של כ"ק אדמו"ר הזקן, וכ"ק אדמו"ר האמצעי קירב אותו מאוד ויָסַפּר לו שני חזיונות:
 (א) תורה ששמע ממורנו הבעל-שם טוב בהיכלו של כ"ק אביו אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ג בליאזנא בהקיץ ולא בחלום, יורדי הים באניות.
 (ב) ב"ט כסלו תקנ"ט ביום הגאולה, בעת תפילת מנחה, והחסיד ר' משולם יעקב הזקן מטשאַשניק התפלל לפני התיבה, ראה את מורנו הרב המגיד ממזריטש ואמר לו כעת יצא הנשיא אביך מבית הסוהר וסובל צער ובקרוב יפטר גם מזה.

(ספר השיחות תש"ר"ה"ש"ת עמ' 426)

פעם יצא כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לקדש הלבנה כשהשמים היו מכוסים בעבים, וסיפר²³, שעובדא הוה אצל הרה"צ ר' מאיר מפרעמישלאן שלא היה יכול לקדש הלבנה שהיתה מכוסה בעבים, והתחיל לדבר אודות קידוש הלבנה בהיות בניישראל במדבר, שלכאורה, כיון שענני הכבוד הקיפום גם מלמעלה, איך היו יכולים לקדש הלבנה שהסתירו ענני הכבוד? ותירץ, שמשה רבינו היה מנפנף במטפחת ("א מאך געטאן מיטן טיכל"), והיו ענני הכבוד נקפלים כנגד הלבנה, וכשהראה הרה"צ ר' מאיר איך היה משה רבינו מנפנף במטפחת, נתבהרו השמים ונראית הלבנה. - כאשר כ"ק אדמו"ר נ"ע סיפר סיפור זה, הוציא את מטפחתו והראה איך היה עושה הרה"צ ר' מאיר, ואז, נתבהרו השמים ונראית הלבנה. (וסיים כ"ק אדמו"ר): אם נמצאים כאן כאלה יהודים שיכולים לעשות כן - אולי נוכל לקדש הלבנה.

(אחד הנוכחים אמר שהרבי יכול, וענה כ"ק אדמו"ר בחיך):
 די בכך שספרתי המעשה...
 [ואחר כך אמר שישוּב תיכף ("איך קום באלד צוריק") לקדש הלבנה, והלך לבית אמו הרבנית הצדקנית לערוך הבלדה, וכאשר חזר כעבור משך זמן, נתבהרו השמים ונראית הלבנה.
 לאחר קידוש לבנה הורה כ"ק אדמו"ר שיערכו התועודות בקשר לחג הגאולה יו"ד כסלו²⁴].

(קטעים מהתועודות שבת-קודש פרשת ויצא, ט' כסלו, ה'תשי"ב; תורת מנחם כרך ד עמ' 156-161 - בלתי מוגה)

23) ראה גם סה"ש תרפ"ג ע' 37.

24) כשנתעוררה שקו"ט אם לערוך ההתועודות ליל או במוצאי יו"ד כסלו, ואמר א' שיכולים להתועד בשניהם, הסכים כ"ק אדמו"ר באמרו: זהו בודאי טוב.

הרבי אינו אומר חסידות היום, ולא ענהו הצמח-צדק מאומה.

ומעשה שהיה כך היה:
 באותו ערב שבת דיברו אדמו"ר האמצעי והצמח-צדק ביניהם, ובין הדברים התאונן אדמו"ר האמצעי על כך שסובל מהפחדות (כידוע שמלבד המאסר, היו לו לעתים קרובות הפחדות שונות), והעיר הצמח-צדק, שאולי הסיבה לכך קשורה עם אופן אמירת החסידות שלו - שמצד ריבוי האמירה עלולים להיבלע דברי הרב (רבינו הזקן). דברי הצמח-צדק הנ"ל גרמו לכך שבאותו שבת לא אמר אדמו"ר האמצעי חסידות בזמן הרגיל כבכל שבת, אך, כעבור שעות אחדות, יצא אדמו"ר האמצעי ואמר חסידות כדרכו בקודש²¹.

* * *

א. אדמו"ר האמצעי אמר²² שהוא מאחל לעצמו ("ער ווינטשט זיך") שאברכים בלכתם ברחוב ישוחחו ביניהם אודות יחודא תתאה ויחודא עילאה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר): ברכה של צדיק ונשיא בישראל - בודאי מתקיימת, וכיון שכן, אין הדבר תלוי אלא באברכים עצמם, שבלכתם ברחוב, בברוקלין, כאן, בווייליאמסבורג וכיוצא בזה, ישוחחו ביניהם אודות יחודא תתאה ויחודא עילאה.

* * *

[לאחר תפלת ערבית במוצאי שבת קודש והבדלה יצא כ"ק אדמו"ר לקדש הלבנה, וכשלא נראתה הלבנה כיון שהשמים היו מכוסים בעבים - שב כ"ק אדמו"ר להיכנס לחדרו, ואמר:]

21) כנראה, לאחר שהתבונן בהעמקת הדעת כו' עד שהגיע למסקנא שאין מקום לחשש הנ"ל (המו"ל).

22) ראה סה"ש תש"ב ע' 104.

"ושבתי בשלום" אל הגאולה

בקשת יעקב על גאולה "בשלום"

התוכן הכללי של פרשת ויצא הוא – גלות וגאולה: הפרשה מתחילה בירידה של יעקב בגלות – ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, היציאה מארץ ישראל לחוץ לארץ, ובחוף לארץ גופא – "חרנה", ב"חרון אף של מקום", ועוד יותר – ללבן הארמי, עד לעבוד עבדתיך; ובסיום הפרשה מסופר על ה"גאולה" מהגלות – כיצד יעקב ניצל מלבן הארמי ו"הלך לדרכו" – בדרך לארץ ישראל. והשייכות המיוחדת עם הגאולה של אדמו"ר האמצעי – יש לומר: אחת הבקשות של יעקב בדרכו לחרן הייתה "ושבתי בשלום אל בית אבי", שההדגשה בזה היא ש(נוסף לזה שיחזור שלם ובריא לבית אביו, גם) האופן של השיבה שיהיה "בשלום" – באופן של שלום ומנוחה. וכפי שהיה בפועל, שלמרות שלבן רדף אחריו עם כוונות לא טובות – כפי שאמר לו בעצמו "יש לאיל ידי לעשות עמכם רע" – הרי זה עבר לגמרי בשלום (ללא שום מלחמה כו').

וזוהי השייכות לגאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי – שהייתה על דרך זה כידוע, שגאולתו הייתה קשורה עם (הפסוק) "פדה בשלום נפשי" (ובמיוחד לפי המסופר – בסיפורי חסידים, שבשורת הגאולה הייתה "כשאמר תלים פסוק פדה בשלום נפשי").

(שיחה ליו"ד כסלו, לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 159)

לעשות מחוץ לארץ – ארץ ישראל

...על דרך זה היה גם בגאולה דיו"ד כסלו:

מבלי הבט על החושך כפול ומכופל דעקבתא דמשיחא, ב"חרן" (חרון אף של מקום), ובזה גופא – המאסר וגלות בתוך גלות דאדמו"ר האמצעי – היה "פדה בשלום נפשי" פדייה באופן של שלום ומנוחה. ואדרבה – זה הביא להוספה בהעבודה דהפצת המעיינות חוצה, ובאופן של הוספה ב"רחובות הנהר", שגם ב"חוצה", ב"חוץ לארץ הקודש" (חוץ לתחום הקדושה), יביאו את המעיינות עצמם ובאופן דיפוצו ורחובות הנהר.

שזוהי כללות העבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל" – להכניס הקדושה דארץ ישראל בחוץ לארץ, ועד לעשות מחוץ לארץ "ארץ ישראל", ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, באופן של ישראל – שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל.

שנעשה בעל הבית על חוץ לארץ, ועושה מזה "מחניים", דבר אחד עם ארץ ישראל, ועד שנעשה גם בעל הבית ופועל במלאכי חוץ לארץ ומלאכי ארץ ישראל, כנ"ל, ויש לו "מלאכים" ששולח לעשות עבורו ענייניו: הגילוי דפנימיות התורה (ובפרט באופן דרחובות הנהר) בסוף זמן הגלות, הוא מעין גילוי העסק בהשגת "דעת בוראם" לעתיד לבוא – כך שבנוגע לכל שאר העניינים יהיה "ועמדו זרים ורעו צאנכם", מלאכתן נעשית על-ידי אחרים.

וזה נעשה הכנה והקדמה לשלימות דפדה בשלום בכל העולם כולו – בגאולה האמיתית והשלימה כשקאתי מר דא מלכא משיחא, כשכל העולם יהיה בגילוי דירה לו יתברך בתחוננים.

(שיחת ש"פ ויצא תשמ"ט, התועדויות תשמ"ט כרך א, עמ' 397)

התועדויות ט"ו בשבט תשל"ז (שיחות קודש תשל"ז כרך אף עמ' 465 ואילך) התבטא הרבי על הדבר המבהיל' ועוד ביטויים שכאלה כגון: ואם להתבטאות "דבר המצער" יהיה זה מעט מדאי'...

אפילו אם היה מדובר ב'בית החיים' של אנשים פשוטים לגמרי... מובן ופשוט לכל בר דעת ולכל איש מישראל ואפילו גם שאינם בני ברית (גויים) מבינים זאת... הרבי סיפר בהרחבה על התנהגות בלתי הולמת שהתרחשה גם בעבר ברוסטוב בסביבות 'ציון' כ"ק הרש"ב. הדבר היה בחיי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, שהזוהר את הנוגעים בדבר לשפר הנהגתם, וכשסירבו להישמע, נענשו קשות... (פרטי הסיפור, בספר 'בתוך הגולה' עמ' 269-268); גם כאן קרא הרבי לכל המעורבים והשותפים בדבר לשוב בתשובה שלמה ("יתמו חטאים"), ולרבניהם קרא – לפרסם מחאות וכו'.

ושוב בנושא כיוצא בזה: בערב ראש חודש אלול תשל"ג נמסרה ההוראה הבאה על-ידי הרב חודוקוב ('ימי תמימים' כרך ו, עמ' 196):

"במצבה של אחיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בצפת יש כמה אותיות לא כל-כך ברורות, לתקן אותן".

והוראה נוספת – מספר ימים אחר-כך (ו' אלול – שם עמ' 199) – "באם מצטבר חול על המצבה של אחיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א בצפת לנקותו". גם חסידי ברסלב שביקשו לשמר את ציונו של רבם הרה"ק ר' נחמן מברסלב ואף שקלו להעלותו מחוץ לרוסיה, נהנו עצה ותושייה מהרבי (בהזדמנות אחרת נחשוף פרשייה זו, הקובעת ברכה לעצמה).

עמודים וטבעות שרשרת.

מכיוון שהרבי דיבר על הזהירות ועל הצורך להימנע מלהרגיז את רוסיה ללא פרובוקציות ומעשים מיותרים, עלה ביחידות גם הנושא הבא: שאלה: בנוגע לפרוייקט של א. הקשור עם הציון של הבעל-שם טוב, האם הרבי מעוניין שאנסה להניאו מכך.

תשובת הרבי: כן, בכל התוקף. פעולתו איננה נחוצה, ותסכן את כל בתי הקברות ברוסיה, במיוחד את אלה שהובאו לידיעתם של הסובייטים, כגון הציון של הגאון מווילנה וציון אדמו"ר הזקן. ככל שהדברים נעשים יותר בשקט [טוב יותר]. אין שום תועלת בפרסום, במיוחד של עובדות מוגמרות. אולי זה טוב לטלוויזיה, אך היהודים יצטרכו לתת על כך את הדין בכל רחבי רוסיה. שאלה: האם הרבי יודע מיהו הרב הגיוריוקי האחראי לרעיון זה, והאם ירצה לדבר עמו?

תשובת הרבי: יתכן שאני מכירו, אך אינני חושב שהוא התכוון להקמת מבנה מפואר על הקבר, כל כוונתו לא היתה אלא להקל את הגישה אל הציון, וכן לציין את מקום מנוחתו של רבי נחמן מברסלב. המצבה המדוברת תהיה כישלון, שכן אפילו אם תוקם ולא יהרסוה, אף אחד לא יורשה לבוא לבקר שם, ולאיש בקרמלין תהיה עוד תמונה להוסיף לתיקים. כיום, תמורת רובלים אחדים אפשר לשכנע את נהג המונית, בדרך מקייב, לבקר שם בחשאי.

ייתמו חטאים

בחודש שבט תשל"ז פגעו זדים במזיד ב'ציון' כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ (בין השאר הדביקו שם פשקווילים וכתבו דברי נאצה נגד הרבי). במהלך

אוהלי רבותינו נשיאינו

חשיפה: בשנת תש"ל ביקש הרבי לבדוק אפשרות להעתקת מקום קבורת אדמו"ר הצמח צדק ואדמו"ר מוהר"ש אל מחוץ לרוסיה • פלא שמימי ו'אתהפכא' בכינוס השלוחים ברוסיה • הרבי זואג לשיפור מצב ה'ציון' ברוסטוב באמצעות שליחים • החשש במבצע שיקום אוהלי קברי הצדיקים ברוסיה • התגובה שהשמיע הרבי בעקבות הפגיעה ב'ציון' כ"ק אדמו"ר הריי"צ...

המהפכה האמיתית

ביום ו' תשרי תש"נ, אחרי תפילת שחרית, התייצבו לפני הרבי הרב דוד נחשון, מנכ"ל נידות חב"ד בארץ הקודש, ועמיתו ר' אבי טאוב, לאחר שחזרו משליחות חשאית שבמהלכה הקימו 'אוהלים' על ציוני רבותינו נשיאינו ברחבי רוסיה ואוקראינה, ובכלל זה אוהל על ציון אביו של הרבי באלמא-אטא. הרבי ביקש לקבל מידם אישית את ה'מפתח' לאוהל, ואז הגיב:

אשרי חלקם, רב שכרם, גדול זכותם על ש... התעסקו באוהלים של הרביים צדיקים וקדושים ושלא נצטרך להגיע לזה – עליידי שיהיה 'הקיצו ורננו שוכני עפר'...

כשנמסר לו המפתח לאוהל אמר-שאל ברגש רב: "זה המפתח של ה'אוהל'..."

יותר משנה לאחר-מכן, בהתוועדות שבת פרשת ואתחנן תנש"א (התוועדות תנש"א כרך ד, עמ' 135), מזכיר הרבי 'פלא' המתרחש באותם ימים ממש:

כינוס אנ"ש והשלוחים שיחיו במדינת רוסיה... בעיירה ליובאוויטש, כולל גם כדי להשתטח על ציוני קודש של רבותינו נשיאינו ששם מנוחתם כבוד, וגם על הציון הקדוש של אבי-אדוני-מורי-ורבי ז"ל... היו אלו תוצאותיה של המהפכה החדשה, כפי

שהתבטא הרבי (בהמשך שם):

– שאותה מדינה שלחמה נגד פעולותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר... בהפצת התורה והמעיינות חוצה, מארחת ומכבדת את תלמידיו, שלוחיו וההולכים בדרכיו ואורחותיו בהפצת התורה והמעיינות חוצה...

שיקום אוהלי צדיקים

במשך שנים רבות ביקש הרבי לדאוג שההתעסקות בענייני קברי צדיקים בכלל ואוהלי רבותינו נשיאינו במיוחד לא תהיה באופן העלול להזיק לאיש מהיהודים תושבי רוסיה.

אזכור ראשון על הטיפול במצב אוהלי הקדוש, מוצאים אנו בכ"א באלול תשי"ד. הרבי כתב להרה"ח ר' יונה איידלקופ ז"ל ('התקשרות' גיליון שסא עמ' 14):

במענה על מכתבו מי"א אלול, בו כותב אודות מה שהתחיל להתעסק בנוגע לאוהלי קודש אשר במדינתנו לפני, וכבר דיבר בכמה משרדים וכו', והירצון מהשם יתברך שיהיה להצלחה.

קודם לכן, בי' באלול תשי"ב, כתב לו וכפי שניתן לשער, מדובר בשיפוץ או בשמירה על המקומות הללו (הובא שם):

בענין האוהלים ברוסיה – אי-אפשר לי להחליט, טרם אדע ההוצאות שבוה.

שליח מיוחד נסע לרוסיה בשליחות הרבי בחורף תשכ"ה. זה היה ר' בנימין כ"ץ, בחור ישיבה באותם ימים, ושליחותו נמשכה כשלושה חודשים (מרחשוון-טבת). אחד התפקידים שהוטלו עליו היה לבדוק את מצב האוהל ברוסטוב. ר' בנימין ביקר ב'אוהל' ועזב את העיר.

על-פי השמועה (ספר 'בתוך הגולה', תשע"ב, עמ' 226), הציב הרה"ח ר' שלום שטיינגרט דלת חדשה לאוהל' ועותק של המפתח הועבר לרבי. בערך בשנת תשט"ז (שם עמ' 277) שיגר הרבי סכום כסף באמצעות משלחת רבנים שביקרה מארצות הברית, כדי לבנות 'חומה' סביב הציון. בשנת תשל"ב (שם עמ' 278) שאל הרה"ח הירושל קיודנובער (זובין) את הרבי: מכיון שבית העלמין ברוסטוב היה סגור לקבורה, המקום עזוב ועלולים לפגוע ב'ציון' הרבי הרש"ב, מה ניתן לעשות? הרבי לא הגיב.

הרה"ח נחשון מספר ('בתוך הגולה' עמ' 278 ואילך): כשעסקנו ב'אוהל' של אדמו"ר האמצעי בנייז'ין, ושאלנו את הרבי איך לעשות את המצבה וכו' – ענה הרבי (תוכן המענה): "בשמי יבקש מוועד רבני חב"ד ומזקני אנ"ש שישבו ויחליטו בזה ובכיוצא בזה". יצויין כי הרבי הקיף בעיגול את המילה הראשונה "בשמי".

בקשר לרוסטוב – שאלנו יומיים לפני כ"ב שבט תשמ"ח, והיה מענה חלקי מכ"ק (לשאלות אחרות) ועל רוסטוב הרבי לא ענה. מאוחר יותר ענה הרבי שיעשו כמו שהיה בעבר.

"העמדנו את המצבה בשנת תשמ"ט, ובשנת תש"נ חזרנו והורדנו את העץ. המצבה והכתובת שעליה הוכנו במלחובקה והיא הובאה לרוסטוב במשאית, ובמנוף הורדה אל תוך ה'אוהל'".

אפשרות העברת הציונים

בגיליון הראשון של 'התקשרות' (כ"א מנחם אב תשנ"ד, עמ' 13) נחשפה העובדה הבאה:

במהלך 'יחידות' בחודש תשרי תשל"ב מסר הרה"ח ר' מרדכי-מנשה שי' גורליק (מנחלת הר חב"ד) לרבי צרור תמונות מקברו של אבי הרבי, רבי לוי-יצחק. הרבי נטל זכוכית מגדלת ובחן את התמונות אחת לאחת, שאל שאלות רבות והתעניין

בפרטי-פרטים.

לפתע נראה הרבי כמהרהר לעצמו בקול: "האם אפשר להעביר את ה'אוהל' לכאן? ולעשות מזה עניין אינטרנציונלי [=ממשלת ארצות-הברית תדרוש זאת מממשלת ברית-המועצות כעניין הומאני? האם היה תקדים כזה?"]

אך מיד פסק: "נו, שישאר כבר ה'אוהל' שם". הפעם נחשוף גילוי חדש: שנתיים קודם לכן, בחודש תשרי תשל"ל, העלה הרבי ב'יחידות' את המחשבה על העברת קברי אדמו"ר הצמח צדק והמהר"ש אל מחוץ לרוסיה.

במכתבו של הרב גודין לרבי מחודש תשרי תשל"ב הוא מדווח:

"בעת שזכיתי להיות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א אור ליום י"ב בתשרי תשל"ל, העלה כ"ק שליט"א את הנושא של העברת קברי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק וצוקללה"ה ואדמו"ר המהר"ש וצוקללה"ה.

לפי הוראת כ"ק שליט"א דיברתי אז עם הרב פנחס שי' טייץ בנוגע להעברת קברים מרוסיה. בצום גדלי[ה] ש[נה] ז[ו] דברתי שוב עם הרב פ. טייץ בעניין זה. הרב פ. טייץ השתדל להעביר קברו של הרב הראשי דקובנה הרב [אברהם דובער] שפירא הי"ד מבית הקברות של הגיטו בקובנה לארצות-הברית, שלטונות ליטא דחו בקשתו אבל הרשו להעביר קברים מבית העלמין של קובנה לוילנה..."

הפרסום עלול להזיק

על מידת הזהירות ושקילת ההתעסקות באוהלי הצדיקים, מחשש שיבולע ליהודי רוסיה, למדים אנו מהמאורע הבא:

בחודש טבת תשל"ז שהה ב'יחידות' אצל הרבי העסקן היהודי ר' פינחס-מאיר בן יעקב (פיטר) קלמס, מנכבדי יהדות אנגליה, שהיה מקורב לרבי והתעסק רבות בענייני יהדות רוסיה. לפני ה'יחידות' ('עצת הרבי תנחנ"י, שמי"ר, תשנ"ז, עמ' 74) הכניס ר' פינחס מכתב לרבי ובו ידיעות רבות וגם שאלות. בין השאר ציין כי לפעיל יהודי ידוע ברוסיה יש תוכנית לשקם בין לילה, בעזרת קבוצת אנשים מגרוזיה, את המבנה על מקום מנוחתו של הבעל-שם טוב באוקראינה (10 מ"ר), לרבות